

L'art del moviment, un art oblidat

Presentació

Què és l'art? Què expressa l'ésser humà a través de l'art, tancat en les emocions pas-satgeres? Pot sortir d'allò que és efímer un art de valors eterns? Les manifestacions artístiques ens envolten de tal manera, que hi estem tan avesats que sovint el seu valor es menysté. L'essència de l'art o de l'activitat artística té un poder comunica-tiu, interpretatiu, pedagògic i, a més a més, manifesta el caràcter d'obertura de l'ésser humà en l'acte de la creació artística.

El meu treball de recerca es basa en la premissa següent: «L'art del moviment és un art oblidat». Crec que la dansa, tot i formar part del conjunt de les belles arts, és un art oblidat quan realment té moltes coses a dir.

Tots ballem a la nostra manera, i la dansa forma part de les nostres vides des que naixem, ballem abans d'aprendre a parlar. Cada passa que fas et fa créixer, et fa avançar i et fa ser millor. I és que sense adonar-te'n vas creant la teva pròpia coreo-grafia. Per mi, la dansa és una filosofia de vida. A mesura que he anat creixent, m'he adonat de la realitat que envolta aquest món, una realitat que m'ha demostrat que és necessari un canvi de consciència sobre aquesta disciplina. Aquesta ha estat la meva motivació per escollir aquest tema, i és per això que dedicaré el treball de re-cerca a la dansa, un art que forma part de mi des de pràcticament tota la meva vida.

Metodologia

El meu treball de recerca està dividit en dues parts, la part teòrica i la part pràctica. L'objectiu principal de la part teòrica és demostrar la gran riquesa del món de la dansa i els beneficis que aporta en molts àmbits de la nostra vida, aprofundint en diferents aspectes de la dansa que normalment passen desapercebuts però que, sens dubte, hi són presents. En la part pràctica del meu treball l'objectiu ha estat plasmar el punt de vista tant de persones que no tenen cap carrera professional relacionada amb la dansa, però que no descarten l'opció de dedicar-s'hi, com de ballarins i ballarines que viuen de la dansa i s'hi dediquen professionalment.

La metodologia que he utilitzat per assolir amb èxit els objectius ha estat la descriptiva i l'explicativa, de manera que he recollit testimonis orals i escrits per poder contrastar-los amb els continguts que trobava a les fonts escrites. És a dir, que he realitzat un estudi qualitatiu amb la finalitat de conèixer la veritable realitat sociològica que constitueix el món de la dansa. Utilitzant aquesta metodologia, he pogut complementar la part teòrica i els apartats d'aquest treball amb les experiències i reflexions que han compartit amb mi. La informació obtinguda l'he recopilat en un documental que il·lustra tot el que he volgut plasmar en el meu treball de recerca. Pel que fa a la metodologia de la part pràctica, la mostra seleccionada per les entrevistes consta de deu testimonis, que formen tots part del món de la dansa però que tenen perfils molts diferents.

Cinc d'aquestes persones han estat les seleccionades per respondre la pregunta que he dissenyat per al primer apartat, i que anava dirigida tant a joves promeses del món de la dansa com a ballarins i coreògrafs coneguts internacionalment.

Pel que fa a l'altre apartat de la part pràctica, he dividit les cinc persones restants en dos grups. Les preguntes del primer grup van adreçades a joves ballarins que consideren la dansa com un mitjà d'evasió i una afició i, a més a més, també la contemplen com una potencial sortida professional; i les del segon grup estan dissenyades per a professionals del món de la dansa: coreògrafs, ballarins, pedagogs... Les preguntes d'una entrevista en concret van dirigides a la vicepresidenta de l'Associació de Professionals de la Dansa a Catalunya.

Cos del treball

La dansa, el moviment i l'art són parts imprescindibles de la vida. La dansa és el conjunt de totes les arts. Un ballari o ballarina ha d'esculpir el seu cos; ha de pintar moviments a l'escenari; explica històries, com amb la poesia; i, a més a més, ha de fer tot això a través de la música.

Aquest treball està dividit en deu blocs, dels quals un fa referència a la part pràctica. En el primer bloc faig una petita pinzellada del concepte de l'art per introduir el meu tema. El segon, és la definició inèdita de la dansa creada en la part pràctica,

que he volgut posar a l'inici del treball. A través d'aquests dos apartats podrem entendre l'essència de la primera part del títol: «L'art del moviment».

En els blocs tercer i quart es fa un estudi dels prejudicis i dels estereotips que existeixen en aquest món, on he explicat aquests dos conceptes i cinc estratègies per desfer-nos-en; he fet una selecció dels que crec que són més comuns, però també dels que passen més desapercebuts. A més a més, he complementat la informació que he trobat amb explicacions basades en l'experiència de ballarins i ballarines que han demostrat al món que els prejudicis i estereotips hi són per trencar-los. Els blocs cinquè i sisè fan referència a la dansa com a art educatiu. Per començar, faig una introducció de com es va introduir la dansa en el sistema educatiu, i de per què és essencial que en formi part. També conté una anàlisi exhaustiva dels continguts que es treballen en l'àmbit artístic i en l'àmbit d'educació física, per veure quin paper té la dansa en el sistema educatiu i si està ben integrada o no en el currículum de les diferents etapes educatives, des de l'educació infantil, passant per l'educació primària i secundària i finalitzant amb el batxillerat. En els currículums corresponents he trobat els continguts que es treballen en aquests àmbits segons l'etapa educativa i de quines dimensions formen part, així com també els objectius establerts. En el sisè bloc, he explicat detalladament els beneficis que aporta la dansa en cada etapa educativa.

El setè bloc l'he dedicat a la psicologia de la dansa, on explico la dansa com a teràpia, el seu origen i els seus objectius i els àmbits d'aplicació de la dansa teràpia: en infants, adults i persones de la tercera edat. El vuitè bloc fa referència a l'APdC (Associació de Professionals de la Dansa de Catalunya), ja que considero que és essencial la tasca que realitza aquesta associació, amb l'objectiu de cohesionar i enfortir el sector de la dansa, augmentar el prestigi de la professió i fomentar una major presència i reconeixement de la dansa a la societat. I l'últim bloc de la part teòrica l'he dedicat a la repercussió que ha tingut la pandèmia en les Arts Escèniques, especialment en el sector de la dansa i a la cultura en general.

Pel que fa al bloc de la part pràctica, està dividit en dues parts: la primera part ha consistit a fer la mateixa pregunta a diferents ballarins i coreògrafs amb l'objectiu de crear una definició inèdita sobre el concepte de la dansa i tot el que representa; i la segona part s'ha basat a realitzar una sèrie d'entrevistes orals a persones relacionades amb el món de la dansa. La informació obtinguda l'he recopilat en un documental que il·lustra tot el que he volgut plasmar en el meu treball de recerca. En el documental que he produït hi apareixen les entrevistes realitzades, combinades amb fragments de coreografies.

A més a més, el meu treball de recerca també compta amb un annex on s'hi pot trobar la transcripció completa de les entrevistes i l'enllaç per accedir al documental.

Conclusions

Com he pogut comprovar durant la realització del meu treball, el món de la dansa encara es caracteritza per la presència de molts prejudicis i estereotips que només fan que destruir l'essència de l'art. La dansa és una eina de comunicació que està a l'abast de qualsevol persona i no hem de deixar que aspectes com ara el gènere o la complexió física hagin de ser limitacions per als ballarins i ballarines que realment desprenen passió per aquesta disciplina. A més a més, en l'àmbit públic és un art poc considerat, i en l'àmbit privat poc programat, cosa que dificulta la visibilitat d'empreses privades que s'hi dediquin, perquè la rendibilitat del seu negoci és poc garantida, i la concepció social de l'artista està molt poc valorada.

Pel que fa a la dansa en el sistema educatiu, després d'haver analitzat els currículums de les diferents etapes educatives he pogut comprovar que la dansa està incorporada dins de l'àrea d'Educació Física i de Música, entre d'altres activitats. Això m'ha demostrat que, en general, hi ha un desequilibri entre el pes de les arts i les altres disciplines en el currículum escolar. La insuficient presència de les arts en el sistema educatiu és la principal causa de la seva falta de valoració social i, consegüentment, de la seva baixa visibilitat i la poca demanda posterior. Tot i això, la dansa proporciona múltiples beneficis en les diferents etapes educatives. El coneixement i la pràctica de les arts han de permetre explorar, a través d'una reflexió crítica i compartida, la potencialitat versàtil dels llenguatges artístics. Aquesta pràctica ha de facilitar canals per fer emergir les emocions i els sentiments de l'alumnat, incentivant la creativitat i cercant vies per a l'expressió i la comunicació artístiques. La dansa expressa coses que les paraules, per si soles, no poden expressar. Els processos de creació artística, per la seva qualitat innovadora i transformadora, tenen un potencial terapèutic i curatiu intrínsec. Els àmbits d'aplicació de la dansa teràpia són molt variats, es pot aplicar tant en infants i adolescents com en persones adultes i de la tercera edat. Sovint, per al nen és difícil expressar en paraules la riquesa de les seves experiències. Utilitzant el moviment i la dansa se li fa possible trobar maneres d'expressar-se a través de símbols i metàfores. La dansa teràpia és una estratègia de tractament en persones que presenten diferents problemàtiques com trastorns emocionals i comportamentals, problemes d'inadaptació, discapacitat, dificultats d'aprenentatge, etc. Les arts expressives busquen transformar l'individu utilitzant la imaginació i examinant les diferents àrees d'un mateix, com la percepció i l'expressió simbòlica i emocional. A més a més, la dansa teràpia també elabora estratègies per a les persones de la tercera edat per fer front a les seves incerteses i pors respecte a l'envelliment. Una de les persones entrevistades, que té TDAH i TOC, ha compartit en aquest treball la seva experiència personal i explica com la dansa és la seva manera de desconnectar, de relaxar-se, de poder canalitzar la seva energia i d'enfocar-la de manera sana.

L'últim apartat l'he dedicat a la repercussió de la pandèmia en les Arts Escèniques. La cultura i el lleure són fonamentals en l'ésser humà, per interpretar el món, per donar-li sentit, per riure, per plorar, per sentir-nos vius. Sembla que durant la pandèmia s'estigui tenint cert recel cap al sector cultural; tot i així, les estadístiques i els estudis ho demostren, és absolutament segura i, a més a més, quan gaudeixes de la cultura és quan et renoves emocionalment. Pel que fa al sector de la dansa, està demostrat que les aules de dansa no han sigut cap focus de contagi de la Covid-19, s'han establert totes les mesures i tots els protocols necessaris perquè les aules fossin segures i no hi ha hagut cap cas de contagi en els centres de dansa. Finalment, he de dir que aquest projecte, personalment, també m'ha aportat moltíssimes coses. M'ha permès compartir la meua filosofia sobre la dansa amb altres persones que formen part d'aquest món; gràcies a aquest treball he viscut experiències molt enriquidores, i també he adquirit molts coneixements que desconeixia. És cert que he dedicat molt temps i esforç en la realització d'aquest projecte, però la il·lusió i les ganes d'aportar la meua perspectiva al món de la dansa m'han fet arribar fins aquí. I, sobretot, m'he adonat de la connexió tan bonica que compartim, gràcies a la dansa, les persones que formem part d'aquest món.

Bibliografia web

- <<https://humanitats.blogs.uoc.edu/ca/23-sobre-el-concepte-dart/>> - <<https://metalmagazine.eu/es/post/interview/look-at-things-different>> - <<https://vanguardia.com.mx/articulo/cuota-de-genero-en-danza>> - <<http://xtec.gencat.cat/web/content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0080/bfd2cd16-10d5-4103-aba2-ee9744b2399d/Curriculum-Infantil-0-3.pdf>> - <<tp://ensenyament.gencat.cat/web/content/home/departament/publicacions/colleccions/curriculum/curriculum-infantil-2n-cicle.pdf>> - <<http://ensenyament.gencat.cat/web/content/home/departament/publicacions/colleccions/curriculum/curriculum-ed-primaria.pdf>> - <<http://ensenyament.gencat.cat/web/content/home/departament/publicacions/colleccions/competencies-basiques/eso/ambit-educacio-fisica.pdf>> - <<http://ensenyament.gencat.cat/web/content/home/departament/publicacions/colleccions/competencies-basiques/eso/ambit-artistic.pdf>> - <<http://xtec.gencat.cat/web/content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0080/bfd2cd16-10d5-4103-aba2-ee9744b2399d/Curriculum-Infantil-0-3.pdf>> - <<http://ensenyament.gencat.cat/web/content/home/departament/publicacions/colleccions/curriculum/curriculum-infantil-2n-cicle.pdf>> - <<http://ensenyament.gencat.cat/web/content/home/departament/publicacions/colleccions/curriculum/curriculum-ed-primaria.pdf>> - <https://dansacat.org/arxiu/biblioteca/dansa_escola_DEF.pdf> - <<http://ensenyament.gencat.cat/web/content/home/departament/publicacions/colleccions/competencies-basiques/eso/ambit-educacio-fisica.pdf>> - <<http://ensenyament.gencat.cat/web/content/home/departament/publicacions/>>

colleccions/competencies-basiques/eso/ambit-artistic.pdf> - <<http://dansacat.org/>>
- <<https://www.dansacat.org/el-conca-publica-un-informe-sobre-lestat-de-la-cultura-i-de-les-arts-catalanes-abans-de-la-pandemia/>> - <<https://www.dansacat.org/les-escoles-de-dansa-es-manifesten-en-contra-del-seu-tancament-per-les-mesures-de-restriccio-per-la-covid-19/>> - <<https://www.dansacat.org/novetat-afectacions-als-centres-de-formacio-de-dansa-amb-el-pla-sectorial-dextraescolars/>>
